

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ФІЗИЧНОГО ВИХОВАННЯ І СПОРТУ УКРАЇНИ

Кафедра хореографії і танцювальних видів спорту

МАТЕРІАЛИ

Міжнародної науково-
практичної конференції
«Хореографічна термінологія:
виклики сучасності»

12 листопада 2025 року

Київ

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ФІЗИЧНОГО ВИХОВАННЯ І СПОРТУ УКРАЇНИ
Кафедра хореографії і танцювальних видів спорту

МАТЕРІАЛИ

Міжнародної науково-практичної конференції
«Хореографічна термінологія: виклики сучасності»

12 листопада 2025 року

Київ 2025

Редакційна колегія:

Соронович Ігор Михайлович Кандидат наук з фізичного виховання та спорту, майстер спорту України міжнародного класу, суддя міжнародної категорії WDC, завідувач кафедри хореографії і танцювальних видів спорту Національного університету фізичного виховання і спорту України, керівник Всеукраїнської ради спортивних танців, керівник Асоціації спортивних танців м. Києва

Козинко Лілія Леонідівна Кандидат мистецтвознавства, доцент, доцент кафедри хореографії і танцювальних видів спорту Національного університету фізичного виховання і спорту України

Хом'яченко Олеся Олександрівна Доктор філософії з фізичної культури і спорту, старший викладач кафедри хореографії і танцювальних видів спорту Національного університету фізичного виховання і спорту України

ББК 75.151.2

УДК 792.8

Хор 79

Хореографічна термінологія: виклики сучасності: Збірник тез доповідей Міжнародної науково-практичної конференції, Київ, 12 листопада 2025 р. [Електронний ресурс]. – К., 2025. – 145 с.

Збірник містить матеріали Міжнародної науково-практичної конференції «Хореографічна термінологія: виклики сучасності», проведеною кафедрою хореографії і танцювальних видів спорту Національного університету фізичного виховання і спорту України 12 листопада 2025 р. До збірника увійшли тези учасників конференції у авторській редакції.

Затверджено на засіданні кафедри хореографії і танцювальних видів спорту Національного університету фізичного виховання і спорту України протокол № 7 від 23 грудня 2025 р.

© Автори статей

Коверзюк Дарина Миколаївна, Козинко Лілія Леонідівна	
Переосмислення поняття «пластичність» у сучасному танці: соматичні практики як простір тілесної трансформації.....	72
Богуславська Юлія Андріївна, Тараненко Юлія Петрівна	
Патріотичне виховання дітей засобами українського народного танцю...	76
Губа Анастасія Олександрівна, Козинко Лілія Леонідівна	
Визначення рівнів розвитку артистичних здібностей молодших школярів у процесі використання імпровізації на заняттях хореографії.....	80
Крутієнко Матвій Віталійович, Бабак Світлана Віталіївна	
Необхідність масажу для покращення гемодинаміки у танцюристів.....	85
Кравченко Марія Олександрівна, Козинко Лілія Леонідівна	
Хореографія як невід’ємна складова циркового номеру.....	90
Кочубей Анна Олександрівна, Козинко Лілія Леонідівна	
Лабан-аналіз як метод дослідження тілесності танцівника.....	95
Струкова Анастасія Миколаївна, Рожкова Тетяна Андріївна	
Комплексний вплив занять спортивними танцями на морфофункціональні та психоемоційні показники жінок із надмірною масою тіла.....	101
Черненко Катерина Юріївна, Козинко Лілія Леонідівна	
Потенціал інтеграції технік сучасного танцю у підготовці художніх гімнасток.....	105
Богатирьова Майя Едуардівна, Щур Людмила Богданівна	
Традиційні терміни в сучасній хореографічній практиці: нові трактування.....	108
Виклюк Роксолана Романівна, Лупак Наталія Миколаївна	
Перспективи використання сучасних цифрових систем фіксації руху у професійній підготовці майбутніх хореографів.....	113
Яремій Ангеліна Ярославівна, Водяна Валентина Олександрівна	
Рух як текст: семіотичні підходи.....	117
Слепухін Володимир, Соколова Ольга Валеріївна	
Роль візуалізації у формуванні художньо-образного мислення майбутніх хореографів.....	121
Кучер Тетяна Михайлівна, Хом’яченко Олеся Олександрівна	
Сучасний стан проблеми впливу самооцінки на психологічний стан та досягнення танцюристів у спортивних танцях.....	124
Конобас Олексій Русланович, Сороневич Ігор Михайлович	
Баланс між дисципліною та довірою в хореографії.....	128
Євтушенко Тетяна Петрівна, Рожкова Тетяна Андріївна	
Психолого-педагогічні чинники розвитку професійної компетентності тренера зі спортивного танцю.....	132
Демков В’ячеслав Іванович, Хом’яченко Олеся Олександрівна	
Теоретичні основи та особливості формування тактичної майстерності спортсменів-танцюристів на етапі спеціалізованої підготовки.....	136
Єсик Ліза Володимирівна, Рожкова Тетяна Андріївна	
Інтеграція сучасних іт-технологій у спортивні танці як інструмент залучення спонсорів та розвитку партнерств.....	139

тренувального процесу, здатним підвищити технічну стабільність, художню цілісність і конкурентоспроможність спортсменок на міжнародній арені.

Список використаних джерел

1. Батракова Т. І. Художня гімнастика: теорія і методика спортивної підготовки. Київ, Олімпійська література, 2018. 256 с.
2. Карпенко Л. А. Артистизм у художній гімнастиці: методичні аспекти формування. Київ, НУФВСУ, 2016. 184 с.
3. Шариков Д. І. Теорія і практика сучасної хореографії. Київ, КНУКіМ, 2017. 312 с.
4. Fédération Internationale de Gymnastique (FIG). Code of Points – Rhythmic Gymnastics. Lausanne, FIG, 2022–2024. 120 с.
5. Graham M. Blood Memory. New York, Doubleday, 1991. 256 p.
6. Krasnow D., Wilmerding V. Motor Learning and Control for Dance. Champaign, IL, Human Kinetics, 2015. 320 p.

ТРАДИЦІЙНІ ТЕРМІНИ В СУЧАСНІЙ ХОРЕОГРАФІЧНІЙ ПРАКТИЦІ: НОВІ ТРАКТУВАННЯ

Богатирьова Майя Едуардівна

*студентка III курсу бакалаврату ОПІ Хореографія
Тернопільського національного педагогічного університету
імені Володимира Гнатюка
м. Тернопіль, Україна*

Науковий керівник:

Щур Людмила Богданівна

*кандидат мистецтвознавства,
доцент кафедри музикознавства та методики музичного мистецтва
Тернопільського національного педагогічного університету
імені Володимира Гнатюка
м. Тернопіль, Україна*

<https://orcid.org/0000-0002-6432-7219>

Хореографічна термінологія відображає не лише технічні засоби мистецтва руху, але й культурно-історичні, педагогічні та ідеологічні пластини, що супроводжують розвиток танцювального дискурсу. У традиційних

танцювальних спільнотах терміни виникали як опис конкретних дій, жестів, обрядових ролей та контекстів. У ХХ–ХХІ століттях під впливом сценічної інституціоналізації, педагогічних практик і глобалізації художніх практик значення багатьох термінів трансформувалося: деякі з них набули вузько академічного сенсу, інші – розширили семантику або зазнали неточностей у вживанні. Ця динаміка породжує питання: як сьогодні трактуються традиційні терміни в хореографічній практиці, які механізми зміни їхнього значення та які наслідки це має для освіти, реконструкції традицій і сценічної інтерпретації.

Питання термінологічної уніфікації та семантичної варіативності в українській хореографічній науці неодноразово ставали предметом досліджень у працях В. Верховинця [1], проблематику взаємозв'язку між традиційною та сучасною термінологією у хореографії вивчають Л. Козинко [2], Т. Морозовська [3], Л. Хоцяновська [4] та ін.

У контексті зарубіжної хореології питання поняттєвої багатозначності та трансформації термінів аналізували А. Каерплер, А. Giurchescu, Т. Buckland, S. L. Foster, котрі підкреслюють залежність терміна від культурного коду та контексту виконання.

Мета дослідження – проаналізувати сучасні трансформації значень традиційних хореографічних термінів, виявити основні напрями нових трактувань та окреслити наслідки цих змін для практики викладання та польових досліджень.

У працях з історії хореографічного мистецтва, етнохореології та хореопедагогіки традиційні терміни розглядаються як носії культурної пам'яті (етнографічні описи кін. ХІХ – поч. ХХ століть; праці з фольклористики).

Класичні праці з методики викладання танцю та хореографічного аналізу надають технічні та морфологічні визначення термінів (традиції балетної і сценічної термінології). Останні дослідження привертають увагу до семіотичного аспекту термінів – слова як знаки, які в різних контекстах несуть різні значення (семіотичний підхід), а також до процесів «перекладу» між усною

народною традицією і письмовою академічною фіксацією (методологічні проблеми польових записів).

Дослідження з педагогіки танцю вказують на те, що в навчальному процесі терміни часто стандартизуються для зручності передачі знань, але стандартизація може призводити до відриву від локальних смислів.

Праці з сучасної хореографії фіксують тенденцію до концептуального й метафоричного застосування термінів (наприклад, «пауза», «фраза», «композиція» в сучасному контексті набувають не лише технічного, а й експресивного змісту). Значну роль у трансформації термінів відіграють медіа (відео, інтернет), сценічні практики та міждисциплінарні впливи (перформанс, театр, музика). Однак спостерігаємо, відсутність послідовності дослідницького синтезу, який би поєднав польовий етнографічний матеріал, освітній аспект та сценічну практику у контексті термінологічних трансформацій. Саме це спонукає до проведення комплексного дослідження.

Метою дослідження є систематичний аналіз змін у значеннях традиційних хореографічних термінів у сучасній українській хореографічній практиці та формулювання рекомендацій щодо їх адекватного використання в освітньому процесі, польових дослідженнях і сценічній інтерпретації.

Завдання дослідження:

- визначити ключові традиційні терміни, що зазнають трансформації (прикладно: «па», «фігура», «композиція», «імпровізація», «етюд», «обряд»);
- проаналізувати фонетично-лексичні та семантичні зміни значень цих термінів у сучасних практиках;
- дослідити джерела трансформацій (педагогіка, сценічні постановки, медіа, міжкультурні контакти);
- розробити рекомендації для практиків та викладачів щодо збереження смислової точності у вживанні термінів.

Дослідження ґрунтувалося на комплексному підході з використанням наступних методів:

- порівняльний аналіз текстів: опрацювання описових джерел (етнографічні описи, методичні посібники, словники термінів) з метою виділення змістових відмінностей;
- польове спостереження: аналіз відеозаписів репетицій, виступів та польових інтерв'ю з носіями традицій (сценічні постановки і фольклорні виступи);
- інтерв'ю з викладачами хореографії, керівниками фольклорних колективів і практикуючими хореографами для виявлення практичних інтерпретацій термінів;
- контент-аналіз матеріалів онлайн-ресурсів (публічні відео, педагогічні платформи) для виявлення тенденцій у вживанні термінів у цифровому просторі;
- метод порівняльної семантики для фіксації змін у значеннях термінів. Аналіз отриманих даних дозволяє виділити наступні трансформаційні напрямки.

Деякі терміни, що колись мали вузько функціональне значення в локальних практиках (наприклад, «фігура» як конкретна побутова дія), у сучасному сценічному контексті набувають ширшої інтерпретації – як узагальнюючий термін для серій рухів або композиційних одиниць. Це спрощує комунікацію в студіях, але водночас стирає локальні відмінності.

У навчальних програмах деякі елементи обрядового значення трансформуються до технічних вправ (наприклад, обрядовий жест перетворюється на «вправу на координацію»). Це призводить до втрати культурного контексту під час викладання. Традиційні слова все частіше використовуються метафорично (наприклад, «па» як образний прийом в імпровізації), особливо в сучасному танці і перформансі. Це збагачує художні можливості, але ускладнює точне навчання технічних прийомів.

Інтерв'ю показали, що носії традицій та академічні хореографи інколи використовують одні й ті самі терміни з різним смислом. Наприклад, поняття «композиція» у фольклорного носія означає послідовність обрядових дій, тоді як у хореографа – архітектоніку сценічного твору. Зміни семантики термінів мають

подвійний ефект: вони відкривають нові можливості для творчості й міждисциплінарної роботи, але також створюють ризики для точності педагогічної передачі й достовірності етнографічних реконструкцій. Відтак важливо знайти баланс між інновацією і збереженням смислів: з одного боку – дозволяти художньому розвитку, з іншого – зберігати культурний контекст у навчанні та наукових фіксаціях.

Отже, традиційні хореографічні терміни в сучасній практиці зазнають помітних трансформацій: семантичного розширення, редукції та метафоризації.

Головними механізмами змін є педагогічна стандартизація, сценічна інституалізація, медіа-розповсюдження та міжкультурні контакти. Розбіжності у вживанні термінів між польовими носіями традицій і академічним середовищем вимагають уважного джерелознавчого підходу та чітких методик фіксації.

Для збереження смислової точності, на нашу думку, доцільно запровадити практики «двошарового» тлумачення термінів: (а) локально-етнографічне значення – у польових записах і предметних дослідженнях; (б) адаптоване сценічне/педагогічне значення – у методичних матеріалах з чітким позначенням відмінностей.

Список використаних джерел

1. Верховинець В. Теорія українського народного танцю [5-те вид., доп.]. К. : Муз. Україна, 1990. 150 с.
2. Козинко Л. Л. Термінологія українського народного танцю в дослідженнях В. Верховинця, В. Авраменка та А. Гуменюка. *Dance Studіeю*. 2023. № 2. Vol. 6. С. 145–154.
3. Морозовська Т. Д. Взаємодія танцювальних мов як чинник розвитку хореографічного мистецтва. *Мова і культура*. 2014. Т. 1, № 17 (169). С.68–72.
4. Хоцяновська Л. Ф. Сучасне хореографічне мистецтво України в контексті світових культурних тенденцій. *Наукові записки Тернопільського національного педагогічного університету імені Володимира Гнатюка. Серія : Мистецтвознавство*. 2018. № 1. С. 186–194.
5. Шариков Д. Класифікація сучасної хореографії. Київ, 2008. 180 с.